

Agder lagmannsrett - Dom - LA-2025-164578

Instans	Agder lagmannsrett – Dom
Dato	2026-05-22
Publisert	LA-2025-164578
Stikkord	Forvaltningsrett. Ugyldig konsesjonsvedtak. Konsesjonsloven § 9. Forvaltningsloven § 34.
Sammendrag	Lagmannsretten kom til at statsforvalterens vedtak i klagesak om avslag på søknaden om konsesjon for erverv av en landbrukseiendom var ugyldig på grunn av myndighetsmisbruk. Statsforvalterens vedtak var et mislykket forsøk på å reparere mangler ved kommunens behandling av saken. Etter en samlet vurdering av beslutningsprosessen ble vedtaket betegnet som vilkårlig.
Saksgang	Øvre Telemark tingrett TOVT-2024-161108 – Agder lagmannsrett LA-2025-164578 (25-164578ASD-ALAG).
Parter	A (advokat Torkel Moen) mot Staten v/Landbruks- og matdepartementet (advokat Andreas Hjetland).
Forfatter	Lagdommer Dag Bugge Nordén, lagdommer Ingeborg Fogt Bergby og lagdommer Kristine Schilling.

Innholdsfortegnelse

Agder lagmannsrett - Dom - LA-2025-164578.....	1
Innholdsfortegnelse	2
Hva saken gjelder og problemstillingene den reiser	3
Om konsesjonssøkeren og eiendommene saken gjelder	3
Første søknad om konsesjon.....	4
Andre søknad om konsesjon.....	5
As opplysninger i søknaden	5
Kviteseid kommunes vedtak 24. november 2022	6
Klagen fra A	6
Kommunens vedtak 2. februar 2023	8
Statsforvalterens vedtak 16. juni 2023	9
Domstolsbehandlingen av saken	11
Partenes syn på saken	11
Lagmannsrettens vurdering	12
Domstolenes prøving av forvaltningsvedtak om konsesjon	12
Kommunens vedtak 24. november 2022	14
Kommunes vedtak 2. februar 2023	15
Statsforvalterens vedtak 16. juni 2023	16

Hva saken gjelder og problemstillingene den reiser

Saken gjelder gyldigheten av forvaltningens vedtak om å avslå en søknad om konsesjon for erverv av en landbrukseiendom.

Om konsesjonssøkeren og eiendommene saken gjelder

A eier og driver landbrukseiendommene [eiendom1], [gårdsnummer1, bruksnummer1] i Kviteseid kommune og [eiendom2], [gårdsnummer1, bruksnummer2] i nabokommunen Seljord. [eiendom1] har vært i familiens eie siden 1888 og [eiendom2] siden 1955. Det er cirka 25 km mellom eiendommene som drives som én driftsenhet med jord- og skogbruk. A har tidligere drevet med sau. Han begynte for cirka ti år siden med skotsk høylandsfe. Nå har han i overkant av 20 dyr.

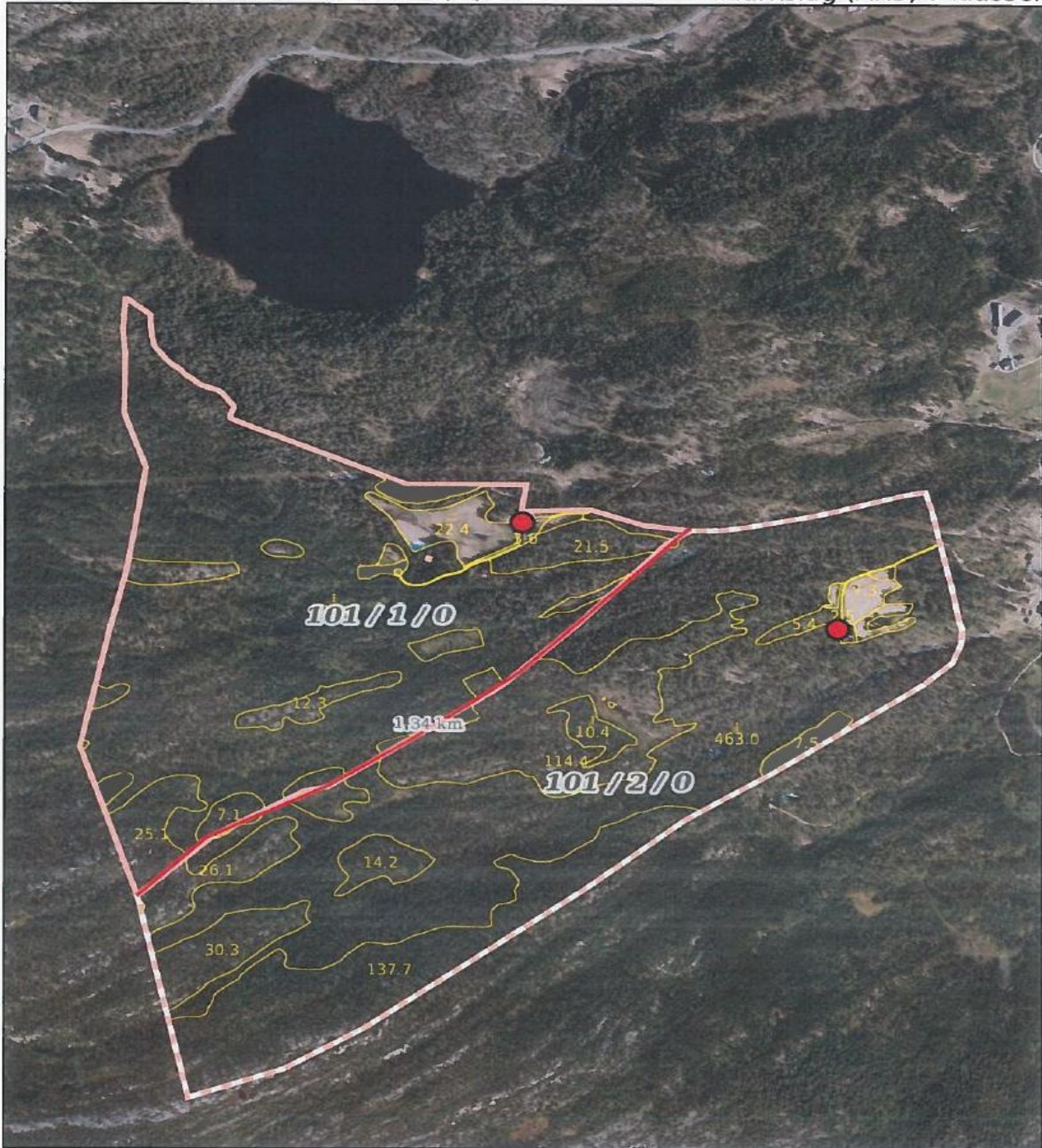
A bor på [eiendom2]. Eiendommen er på 85,6 dekar, hvorav 53,3 dekar fulldyrket jord, 1,1 dekar innmarksbeite og 11,2 dekar produktiv skog.

A har vært på utkikk etter landbrukseiendom for å styrke driften og gjøre denne mer robust for fremtiden, slik at han kan drive med gårdsdrift på heltid. I 2021 kom han i kontakt med eierne av [eiendom3], [gårdsnummer1, bruksnummer1] bnr. 2 i Kviteseid. [eiendom3] og [eiendom1] var opprinnelig én eiendom. [eiendom3] ble fradelt i 1849. Eiendommene ligger i Åsgrend og har felles grense på rundt 1,3 kilometer. De har mange likhetstrekk. [eiendom3] har et samlet areal på 837,8 dekar, hvorav 7,3 dekar fulldyrket mark, 6,3 dekar innmarksbeite og 476 dekar produktiv skog. [eiendom1] er på 658,3 dekar, hvorav 26,1 dekar fulldyrket jord, 1,7 dekar overflatedyrket jord og 519,2 dekar produktiv skog. [eiendom3] har stått ubebodd de siste cirka 50 årene. Av bebyggelse på eiendommen er det våningshus, stabbur, vedskjul og fjøs/låve i dårlig til middels stand. Også [eiendom1] har vært ubebodd i en årrekke. Den har et bolighus som ifølge A har vært holdt vedlike. Landbruksbygningene er i dårlig forfatning.

Ved ervervet av [eiendom3] ville [eiendom1] få et samlet driftsgrunnlag i Kviteseid på cirka 1 496 dekar, hvorav 41,4 dekar fulldyrket og overflatedyrket jord og 995,4 dekar produktiv skog. Flyfotoet hentet fra Nibio gir en god oversikt.

Landbrukseiendom 4028-101/1/0

Markslag (AR5) 7 klasser

Etter en budrunde 17. september 2021 fikk A kjøpt [eiendom3] for en sum på 2 150 000 kroner. Ervervet er konsesjonspliktig, og han har risikoen for at han vil få konsesjon.

Første søknad om konsesjon

I søknad til Kviteseid kommune 16. november 2021 søkte A om konsesjon for ervervet av [eiendom3]. I søknaden opplyste han at det ikke har vært drevet skogdrift eller jordbruksnæring på eiendommen siden 1974. Planen var å drive felles skogdrift med [eiendom1] og drive felles jordbruk bestående av beite og dyrking av gress med høsting av rundballer sammen med [eiendom1] og [eiendom2]. Han hadde for tiden 25-30 vinterforede sauer og 9 stykker høylandsfe. Han planla å trappe ned arbeid utenfor bruket og utvide buskapen i årene som kommer. A opplyste at han har landbruksutdannelse. Han overtok [eiendom2] og [eiendom1] i 1991 og har drevet eiendommene siden.

A ba om fritak fra boplikt fordi [eiendom3] skulle benyttes som tilleggsjord sammen med [eiendom1] og [eiendom2], samt at bygningsmassen var i dårlig forfatning. Han uttalte blant annet:

I realiteten kan eiendommen sees på som «ubebygd» da husene er helt ubrukelig på grunn av alder og forfall.

Grunnen til at jeg allikevel har valgt å kjøpe eiendommen, er at [eiendom1] [gårdsnummer1, bruksnummer1] som har vært i familien i fire generasjoner og [eiendom3] [gårdsnummer1, bruksnummer3] tidligere var en eiendom. I tillegg har jeg og min familie slektskap med nåværende eiere. Samdrift av de to eiendommene vil styrke næringsgrunnlaget både jordbruksmessig og ikke minst skogbruksmessig for begge eiendommene.

En større driftsenhet vil også gjøre det enklere å skaffe inntekter fra gården og gjøre den mer robust og selvforsynt. Hele gården vil bli styrket av dette på lang sikt. I stedet for at eiendommen [gårdsnummer1, bruksnummer3] skal ligge brakk, som den nå har gjort i over 30 år, vil det nå bli drift der. Det er et nasjonalt mål å skape et robust landbruk med stabile arbeidsplasser og god lønnsomhet. Således vil dette innebære en driftsmessig god løsning.

Dette vil også gi mer motivasjon for min datter med familie til å overta driften av gården når den tid kommer.

Jorden på [eiendom1] [gårdsnummer1, bruksnummer1] har vært slått og/eller beitet av husdyr i alle år både av min far og mor og senere av meg. Husene har også blitt vedlikeholdt opp gjennom årene, uten at inntekten fra gården har på noen som helst måte kunne dekket dette. Skogen har blitt skjøttet med hogst og planting. Dette er det jeg ønsker å gjøre på [eiendom3] også.

Krav om boplikt vil vanskeliggjøre mitt dyrehold, se punktene over angående driftsbygningenes tilstand, og mest sannsynlig vil dyreholdet måtte avvikles da det heller ikke på [eiendom1] er fungerende driftsbygninger. Fungerende driftsbygninger befinner seg på eiendommen i Seljord.

Kviteseid kommune avsto søknaden om konsesjon i vedtak 3. februar 2022.

A klaget på vedtaket. Kommunen opprettholdt avslaget 25. mai 2022. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tok i vedtak 19. september 2021 ikke klagen til følge.

Av begrunnelsen for avslagene fremgår at det ble lagt avgjørende vekt på hensynet til bosetting. Om eiendommen ble lagt ut som tilleggsjord til en annen eiendom, mistet kommunen muligheten for bosetting på eiendommen. I henhold til vedtaket i klagesaken skal Statsforvalteren legge avgjørende vekt på kommunens syn i saker som gjelder bosetting. Statsforvalteren var også enig med kommunen i at hensynet til helhetlig ressursforvaltning ikke ville bli tilstrekkelig varetatt ved at eiendommen legges som tilleggsjord til en annen eiendom. Statsforvalteren så at det kunne være fordeler ved samdrift av [eiendom1] og [eiendom3], men viste til at det av Landbruks- og matdepartementets retningslinjer går fram at arronderingsmessige forhold normalt skal ha lite vekt der kommunen mener at eiendommen skal opprettholdes som selvstendig bruk.

Etter statsforvalterens vedtak fikk A frist på tre måneder til å selge eiendommen til en kjøper som kan få konsesjon, jf. [konsesjonsloven § 18](#).

Andre søknad om konsesjon

As opplysninger i søknaden

A fremsatte 27. oktober 2022 ny søknad om konsesjon til kommunen. Ettersom bosettingshensynet ble tillagt avgjørende vekt ved avslaget på hans første søknad, uttalte han at han denne gang søkte om konsesjon for erverv av [eiendom3] som selvstendig bruk og at han ville forplikte seg til å oppfylle et vilkår om boplikt på eiendommen. For å forberede flyttingen til Kviteseid, avvirket han saueholdet på [eiendom2] og la opp til utvidet drift med høylandsfe, som var robuste og godt egnet for å være på [eiendom3]. I vedlegg til søknaden uttalte han blant annet:

Planen er å starte opp igjen drift på eiendommens skogareal som har et stort etterslep på avvirking og planting. Skogen vil bli drevet av meg eller ved innleide av entreprenører gjennom AT Skog.

Jeg vil utføre jordbruksdrift bestående av dyrking av gras med høsting av rundballer og eventuelt beiting. Grønnsak og/eller bær produksjon kan også være aktuelt. Bygningene på eiendommen har et stort etterslep på vedlikehold, så dette er en prioritert oppgave som vil bli utført av meg eller ved hjelp av innleie.

Salgspålegget ble stilt i bero i påvente av behandlingen av den nye søknaden.

Kviteseid kommunes vedtak 24. november 2022

Kommunedirektøren innstilte i sitt saksfremlegg 17. november 2022 på at søknaden ble avslått. Formannskapet sluttet seg i vedtak 24. november 2022 enstemmig til innstillingen. Kommunen la i punkt 1 om bosetting til grunn at det ville være positivt for Åsgrend og Kviteseid kommune dersom A bosatte seg på eiendommen. A ble som forrige gang ansett som skikket til å drive eiendommen.

I punkt 2 *Driftsmessig god løysing* heter det:

A eig gardsbruka [eiendom2] [gårdsnummer2, bruksnummer4] i Seljord kommune og [eiendom1] [gårdsnummer1, bruksnummer1] i Kviteseid kommune. Sjølv om A no vil busetja seg på [eiendom3] vil ein i praksis få same situasjon som ved fyrste søknad, nemleg at [eiendom3] vert tilleggsjord til driftseininga han eig frå før av.

Ein viser til Landbruks- og matdepartementet sitt rundskriv M1-2021 [[M-2021-1](#)]¹ s. 26, 3. ledd:

«Dersom erverver allerede eier en landbrukseiendom og kjøper ytterligere eiendom med det formål å opprettholde denne som et selvstendig bruk, blir imidlertid vurderingen en annen. Flere hensyn tilsier at en bør være tilbakeholden med å gi konsesjon, bl.a. hensynene bak den personlige boplikten og ønsket om å unngå kapitalplassering og spekulasjon i landbrukseiendommer.»

Det er fylgjeleg uheldig at A går til erverv av ein ny landbrukseigedom. Han eig allereie to gardar frå før av, der desse to skal halde fram som ei separat driftseining.

I punkt 4 *Heilskapleg ressursforvaltning og kulturlandskapet* heter det vidare:

I høve til heilskapleg ressursforvaltning er søknaden til A uheldig. Han er frå før av eigar av andre landbrukseigedomar, og han seier sjølv at han som resultat av kjøpet av [eiendom3] vil drive desse eigedomane i mindre aktiv grad. Uansett vil 2 av 3 eigedomar stå utan busetjing og dermed truleg føre til uheldig utvikling for kulturlandskapet i anten Åsgrend eller Vefall-Brekke der eigedomane ligg.

Denne gang kom kommunen dessuten til at det skulle foretas priskontroll etter [konsesjonsloven § 9 a](#). I saksfremlegget ble det vist til at Landbrukskontoret hadde vurdert verdien til 1 400 000 kroner, hvorav skog 1 000 000 kroner, jord 50 000 kroner, bygninger 150 000 kroner og jakt 200 000 kroner.

Konklusjonen lyder:

Ein vurderer det slik at A sitt erverv er uheldig ut frå at han eig to landbrukseigedomar i ei eiga separat driftseining frå før av. I tillegg er kjøpesum for høg i høve til samfunnsmessig forsvarleg prisutvikling. Ein tilrår difor å avslå søknaden frå A.

Lagmannsretten bemerker at henvisningen i saksfremlegget til at [eiendom3] ikke hadde «brukbart bolighus», viser at kommunen må ha misforstått forskriftshjemmelen som da stod i [konsesjonsloven § 9 a annet ledd](#), og som ved lovendring [6. juni 2025 nr. 27](#) ble flyttet til tredje ledd. Departementet kan gi forskrift om at prisvurderingen etter første ledd skal unnlates ved erverv av bebygd eiendom med et brukbart bolighus, dersom den avtalte prisen ikke overstiger en fastsatt beløpsgrense. Bestemmelsen gir derfor mulighet for å *utvide* unntaket i første ledd, ikke å begrense det.

Klagen fra A

På vegne av A påklaget advokat Hilde Sannes Holløkken også dette vedtaket. Hun gjorde innledningsvis gjeldende at avslaget var basert på feil ved rettsanvendelsen, faktagrunnlaget og skjønnsutøvelsen. I punkt 3 *Kort om planlagt driftsform* heter det blant annet:

Det fremgår av kommunens saksfremstilling at klager har til hensikt å bosette seg på den omsøkte eiendommen og «*redusere gardsdrifta på [eiendom2] i Seljord kommune der han bur i dag*». Dette er en misforståelse, og klager beskriver sin planlagte driftsform slik:

«Jeg har ikke sagt at jeg skal redusere gardsdriften på [eiendom2]. Det jeg har sagt er at jeg vil avvikle husdyrholdet mitt helt eller delvis for å kunne oppfylle boplikten på [eiendom3]. Jeg avvikler saueholdet mitt nå for å kunne oppfylle boplikt på [eiendom3], men planlegger å øke storfeproduksjonen hvis jeg får konsesjon. [eiendom2] vil være viktig for å ha nok vinterfor til høylandsfeene.

Min intensjon er å fortsette med høylandsfe, da det faktisk kan bli et bedre driftsopplegg ved å ha dyrene på [eiendom3] om vinteren, beite på [eiendom1] (kort avstand 500m) og høste vinterfor på [eiendom2] og [eiendom3]. Med et slikt driftsopplegg er det mulig å øke budskapen i årene fremover. Jeg kan nevne at jeg har bestilt Nofence til storfe for å kunne utnytte også utmarken på [eiendom1] og [eiendom3] til beite.

Ved bosetting på [eiendom3] med husdyrhold vil ikke lenger avstanden mellom brukene være noe aktuelt tema.»

Klagers far overtok [eiendom2]/[eiendom1] for ca 60 år siden, og klager overtok odelseiendommen for ca 30 år siden. Oppkjøpet av naboeiendommen [eiendom3] (som grenser mot [eiendom1]) er gjennomført i den hensikt å skape en mer robust driftsenhet med økt lønnsomhet og stabile arbeidsplasser, slik at klager selv kan redusere annet inntektsbringende arbeid og bruke mer tid på gårdsdriften, og på sikt kunne overlate et velfungerende og drivverdig gårdsbruk til neste generasjon. Klagers datter har utdannet seg innen landbruk og arbeider som avløser på gården. Kommunen har ingen saklig grunn til ikke å legge klagers beskrivelse egne intensjoner til grunn for sin behandling av saken.

Om hensynet til driftsmessig god løsning i punkt 4.2 b. heter det blant annet:

Kommunen fremstiller det som om klager har to gårdsbruk fra før, og nå får ytterligere en eiendom. Dette er misvisende. Som kommunen også selv peker på, er klagers eiendommer i Seljord og Kviteseid drevet som en driftsenhet, og utgjør derfor, for alle praktiske formål, ett gårdsbruk. Den eiendommen klager nå søker konsesjon for, er naboeiendommen til klagers nåværende eiendom i Kviteseid. For så vidt gjelder det driftsmessige, vil man, med samdrift mellom disse eiendommene, nødvendigvis få en mer robust drift av den omsøkte eiendommen enn det et isolert oppkjøp av denne eiendommen muliggjør. Det er påfallende at dette ikke er drøftet overhodet.

Avstanden til den delen av eiendommen som ligger i Seljord, kan ikke sees å ha noen relevans for nærværende søknad, all den tid disse utgjør en felles driftsenhet, og det nå forutsettes bosetting i Kviteseid. Avstanden innad i den ene driftsenheten er i utgangspunktet andre eiendommer uvedkommende, med det unntak at avstanden mellom den nye eiendommen og bopel kunne ha en viss relevans når det ble søkt om fritak for boplikt.

Det er vanskelig å se hvordan det kan være en ulempe for driften av den omsøkte eiendommen at den kan drives sammen med naboeiendommen. Særlig gjelder dette når det, som i dette tilfellet, er tale om en tilnærmet ren skogeiendom. [Konsesjonsloven](#) har generelt sett mindre vekt i slike saker, sml. at slike eiendommer også er unntatt priskontroll, jf. [konsesjonsloven § 9 a](#).

Det ble videre understreket at A ikke ville ha innsigelser mot at kommunen satte som vilkår at eiendommen ble lagt til eksisterende driftsenhet som tilleggsjord. Han ville i så fall kunne drive eiendommene som en samlet driftsenhet på samme måte som i dag, men med bopel i Kviteseid, med den følge at eiendommen rustes opp og samlet kan drives mer effektivt, uansett om eiendommene formelt utgjør en eller to driftsenheter.

Til kommunens vurdering av hensynet til helhetlig ressursforvaltning, bemerket A i klagen:

Det er heller ikke riktig når kommunen legger til grunn at klagers nåværende landbrukseiendom vil «*stå utan busetjing og dermed truleg føre til uheldig utvikling for kulturlandskapet*». Klager har oppfylt boplikten for driftsenheten [eiendom2]/[eiendom1] for ca 25 år siden, og har til hensikt å leie ut boligen tilknyttet [eiendom2] i Seljord etter planlagt utflytting til Kviteseid. Kommunens uttalelse bærer preg

av ren spekulasjon. Det kan uansett ikke sees å være kommunens oppgave å indirekte pålegge klager en boplikt på en annen eiendom, i en annen kommune, ut over det loven foreskriver.

Kommunens vedtak 2. februar 2023

Kommunen behandlet klagen på ny i formannskapetets møte 2. februar 2023. I saksfremlegget til formannskapet 27. januar 2023 innstilte kommunedirektøren på at klagen ikke ble tatt til følge.

I saksfremlegget ble det først påpekt at A i klagen hadde endret begrunnelsen for søknaden. Det fremgikk at han på ingen måte erverver [eiendom3] som selvstendig eiendom, men benytter 2. søknad for å ta en omkamp om 1. søknad etter at den var endelig avslått.

Om betydningen av at A ville bosette seg på [eiendom3], heter det i saksfremlegget:

Dersom A flyt til Kviteseid vil dette sjølvsagt vera eit positivt moment, men er ikkje nok til at ei finn grunn til å sjå vekk frå det faktum at A i klaga openlyst prosederer på at [eiendom3] er kjøpt med føremål som tilleggsjord. Slik argumentasjon viser at A sin 2. søknad manglar truverd, og gjer det naudsynt å sjå denne i ljøs av 1. søknad. Ein presiserer at det er ei heilskapleg vurdering som ligg til grunn ved handsaming av søknaden, der omsynet til busetjing er ein del av denne.

Etter å ha gjentatt uttalelsen i Landbruks- og matdepartementets rundskriv M1-2021 side 26 tredje avsnitt som det også var vist til punkt 2 i saksfremstillingen til vedtaket 24. november 2022, heter det i saksfremlegget:

Klaga argumenterer i klaga også her, at han ved å drive [eiendom3] saman med [eiendom2] og [eiendom1] oppfyller vilkåra for konsesjon. Dette er igjen repetisjon av 1. søknad, som igjen må presiserast er avsege og endeleg avgjort av Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark.

I saksfremlegget fastholdt kommunedirektøren at eiendommen var undergitt priskontroll, men nå med en annen begrunnelse. På grunn av bygningenes tilstand ble det lagt til grunn at [eiendom3] ikke skulle anses som «bebyggd». Om betydningen av dette, heter det deretter:

Ein vil presisere at priskontroll ikkje er avgjerande for konklusjonen om å avslå A sin søknad om konsesjon. Det er med andre ord vurderinga av vilkåra i [konsesjonslova § 9](#) som er hovudgrunnlaget for å avslå søknaden.

Saksfremstillingen munnet ut i følgende konklusjon:

Det er ikkje kome fram moment i klaga som ein kan sjå er relevante i høve til formannskapet sitt vedtak ved handsaminga den 24.11.2022. 2. søknad gjeld konsesjon med [eiendom3] som sjølvstendig driftseining, noko klaga tydeleg viser at A ikkje har som plan for kjøpet av eiegen.

Forut for møtet i formannskapet sendte advokat Holløkken i et skriv 1. februar 2023 noen tilleggsmerknader til saksfremlegget fra kommunedirektøren. Hun påpekte blant annet at det heller ikke med kommunedirektørens nye begrunnelse var hjemmel for priskontroll. Om konsesjonsvurderingen uttalte hun for øvrig blant annet:

Det er svært misvisende når det heter at klager «*på ingen måte ervervar [eiendom3] som sjølvstendig driftseining*». Det fremgår klart av søknaden at klager vil flytte til eiendommen, slik at denne kan opprettholdes som en selvstendig enhet. Det er imidlertid presisert at kommunen, i tråd med alminnelig konsesjonspraksis, kan sette vilkår om tilleggsjord/sammenslåing av driftsenheter, hvis det er å foretrekke, i kombinasjon med boplikt i kommunen. Hvordan kan dette brukes mot søker/klager? Hvis man leser søknaden/klageskrivet, vil man se at klager gjør rede for de driftsmessige fordelene ved en samdrift av eiendommene. Det er vel ikke noe sted i lovverket man plikter å avstå fra å drive en effektiv samdrift hvis man eier og/eller driver mer enn en landbrukseiendom? Uansett om eiendommene skal være selvstendige driftsenheter eller ikke, vil min klient selvsagt gjøre det han kan for å drive eiendommene effektivt, og i den sammenheng utnytte nærheten mellom dem. Formelt sett opprettholdes likevel eiendommens offentligrettslige status som separat driftsenhet. Kommunens innsigelser på dette punkt fremstår som uforståelige og uten rettslig grunnlag.

Formannskapet vedtok 2. februar 2023 i samsvar med saksanlegget ikke å ta klagen til følge, men med en protokolltilførsel som tillegg. Tillegget var foreslått av SP, MDG og H. Det ble vedtatt med fire mot tre stemmer. Tillegget utgjør derfor en del av begrunnelsen for vedtaket. Teksten bærer preg av å være foranlediget

av innlegget fra advokat Holløkken. De uttaler blant annet at advokaten «[o]ppnår å gjere oss meir ukomfortable med å skjømte det vervet me har teke på oss.»

I henhold til protokolltilførselen var priskontroll ikke en del av grunnlaget for vedtaket som ble fattet 24. november 2022. Det ble i møtet stilt spørsmål til saksbehandleren om det faktisk kunne utøves priskontroll, men svaret var ikke avklarende. Deretter heter det:

Formannskapet kjenner seg ikkje kompetent til å polemisera med advokaten om alt som vert bydd fram på torget i dei to skriva, men går i staden til det me oppfattar som kjernen i saka. Me meiner at sakshandsamar har rett i at søknaden om konsesjon med utgangspunkt i busetjing er ny sak og skal av formannskapet vurderast sjølvstendig, med bakgrunn i gjeldande regelverk, heilt uavhengig av den fyrste søknaden, som enda med avslag stadfesta av statsforvaltaren.

Det avgjerande for formannskapet sitt vedtak var som nemnt rundskrivet frå landbruksdepartementet. Fyrst litt om advokaten si rettskjeldebruk. Slik me forstår det er departementet sitt rundskriv frå 2021. Både odelstingsproposisjonen og Kistefosdommen er mykje eldre enn dette. Formannskapet i Kviteseid kommune må kunna gå ut frå desse har vore kjende og tekne omsyn til då departementet forfatta sitt rundskriv. Me er ikkje kompetent organ til å stilla spørsmål ved om departementet har lagt rett rettskjeldeforståing til grunn for rundskrivet, og lener oss difor med tillit på det. Slik sakshandsamar skriv, vert kommunane der pålagt ei særleg aktsemd i konsesjonssaker der søkjar er eigar av landbrukseigedom(ar) frå før. Klagar har fremja ny søknad om konsesjon på anna grunnlag; gjennom busetjing på eigedomen. Eigedomen skal først vidare som sjølvstendig eining. Ordlyden i rundskrivet er «. .. med det formål å opprettholde denne som et selvstendig bruk ...» Søknadsgrunnlaget er heilt samanfallande med det landbruksdepartementet pålegg oss å vera restriktive med å gje konsesjon til. Vår vurdering er at dette som hovudregel må føra til avslag i denne og liknande saker, og det må lesast inn eit krav om at å gje konsesjon må grunngjevast særskilt. Ikkje avslag på konsesjon. I denne saka er det vanskeleg å sjå slike særskilte grunnar for konsesjon. Sakshandsamar er tydeleg på at det ikkje er noko i den landbruksfaglege vurderinga av drift som framhevar så openberre føremoner at det tilseier at formannskapet kan sjå bort frå departementet si rettleiing. Me minner og om at klagar har fått tilslaget på ein pris langt over landbrukstakst. Han har vidare sjølv slått fast at for å kunna busetja seg på eigedomen må han investera betydeleg, enten ved å setja i stand huset som står der, eller bygga nytt. Me kan difor heller ikkje argumentera for at konsesjon gjev særskilt god meining i eit driftsøkonomisk perspektiv.

Statsforvalterens vedtak 16. juni 2023

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark vedtok 16. juni 2023 å forkaste klagen.

Statsforvalteren la innledningsvis til grunn at eiendommen skulle nyttas til landbruksformål og at søknaden skulle behandles etter [konsesjonsloven § 9](#).

I punkt 4.3.1 drøftet statsforvalteren om ervervet av [eiendom3] skulle anses som erverv av tilleggsjord eller erverv av et selvstendig bruk. Om dette heter det i vedtaket på side 5 blant annet:

Slik vi forstår klager, mener han at det er mulig å beholde [eiendom3] som selvstendig bruk selv om han driver denne eiendommen sammen med [eiendom2]/[eiendom1]. Etter [jordlova § 12, sjette ledd](#), er enheter i driftsenhet dersom de er på samme eierhånd, og må regnes som en driftsenhet. Dersom klager får konsesjon ved erverv av [eiendom3], vil både denne og driftsenheten [eiendom2]/[eiendom1] være på samme eierhånd. I vurderingen av om eiendommene må regnes som en driftsenhet, er det sentralt hvorvidt eiendommene er egnet til å drives sammen, og om de har vært drevet sammen. Ut fra klagers planlagte drift er eiendommene både egnet til å drives sammen, og vil bli drevet sammen. Dersom klager får konsesjon ved erverv av [eiendom3], er det vanskelig å se at denne eiendommen ikke blir en del av driftsenheten [eiendom2]/[eiendom1] etter [jordlovas](#) bestemmelse. [eiendom3] kan i så fall ikke selges separat uten at det søkes om delingstillatelse fra kommunen, og det er derfor lite sannsynlig at [eiendom3]s offentligrettslige status som selvstendig driftsenhet vil kunne bestå.

Basert på dette, er vi enige med kommunen i at ervervet av [eiendom3] fremstår som erverv av tilleggsjord heller enn erverv av et selvstendig bruk.

I punkt 4.3.2 drøftes hensyn som skal vurderes.

Innledningsvis uttaler statsforvalteren:

I Landbruks- og matdepartementets rundskriv, punkt 2.5.4 s. 26, går det frem at flere hensyn, bl.a. ønsket om å unngå kapitalplassering og spekulasjon i landbrukseiendommer, tilsier at man skal være tilbakeholden med å gi konsesjon dersom erverver allerede eier en landbrukseiendom og kjøper ytterligere eiendom med det formål å opprettholde denne som et selvstendig bruk.

Klager har ikke gitt opplysninger som tyder på at han erverver eiendommen med tanke på kapitalplassering eller for å spekulere i landbrukseiendommer. Vi har derfor vurdert de øvrige hensyn som anses relevante for saken.

Dernest behandles hensynet til bosettingen:

Dersom klager bosetter seg på [eiendom3] i Kviteseid, vil Seljord kommune miste personlig bosetting på [eiendom2]. Seljord kommune har tilsvarende bosettingsutfordringer som Kviteseid kommune. Uansett om [eiendom3] blir ansett å være en selvstendig eiendom eller tilleggsjord til [eiendom2]/[eiendom1], vil de to kommunene miste en personlig bosetting. Samtidig er det høyst sannsynlig at [eiendom3], ut fra den reelle bruken av eiendommen, må vurderes som tilleggsjord til [eiendom2]/[eiendom1]. I så fall er det praksis for at erverver kan velge hvor han ønsker å bosette seg på driftsenheten. Kviteseid kommune kan derfor ikke sette som vilkår for konsesjonen at klager skal bosette seg på [eiendom3], og kommunen kan miste en bosetting dersom klager velger å bo på [eiendom2].

På side 6 drøftes hensynet til god driftsmessig løsning:

[eiendom3] har 13,6 dekar dyrka jord og 476,2 dekar produktiv skog, og bygninger som vil være svært kostbare å oppgradere til den bruk klageren har planlagt. I tillegg har erverver betalt en pris som er en del høyere enn den verdien eiendommen har iht. landbrukstaksten. Om [eiendom3] vurderes som et selvstendig bruk, er det begrenset hvor mange høylandsfe som både kan beite og få for fra [eiendom3]. Sammen med evt. avvirkning fra skogen, må inntjeningen være stor nok til å dekke inn kjøpesummen samt oppruste låven og boligen. Av takst fra takstmann Brokka den 9. november 2020, vedlagt første søknad om konsesjon, går det frem at fjøset ikke har noen driftsmessig verdi. Det må derfor påregnes store kostnader for å sette låven i en slik stand at høylandsfeet kan stå der om vinteren. I tillegg kommer kostnader for å oppgradere huset til en standard som klager kan være tilfreds med. Selv om høylandsfe er en nøysom rase, er det vanskelig å se at inntjeningen kan bære kostnadene på en slik måte at dette vil være en god driftsmessig løsning. Også om ervervet av [eiendom3] vurderes som tilleggsjord til driftsenheten, er det vanskelig å se at kjøpesummen og utgiftene ved å oppgradere låven, tilsier at den driften som er planlagt er en god driftsmessig løsning.

Statsforvalteren behandlet i punkt 4.3.3 på side 7 betydningen av Kistefosdommen, [Rt-2012-18](#). Det heter her:

Det er vist til at Høyesterett i Kistefos-dommen har uttalt at ønsket om å unngå kapitalplassering og spekulasjon i landbrukseiendommen ikke kan ha særlig vekt når det er tale om erverv av mindre eiendommer. Videre er det vist til at det i saken for Høyesterett dreide seg om et erverv på drøyt 2000 dekar.

Vi vil først bemerke at eiendommene i Kistefos-dommen var rene skogeiendommer, og ikke tradisjonelle landbrukseiendommer med jord, skog, bolighus og landbruksbygninger. Iflg. Statistisk sentralbyrå er gjennomsnittlig størrelse på landbrukseiendommer på landsbasis på 1300 dekar. De aller fleste landbrukseiendommer er således mindre enn 2000 dekar, og det var neppe Høyesteretts intensjon at storparten av landets landbrukseiendommer skal være unntatt fra ønsket om å unngå kapitalplassering og spekulasjon. Vi kan derfor ikke se at uttalelsene i Kistefos-dommen kan legges til grunn slik klager har gjort.

Statsforvalteren kom til at vedtaket ikke var ugyldig selv om det var foretatt priskontroll. Det ble vektlagt at formannskapets medlemmer hadde uttalt at de ikke la vekt på dette momentet, og at det i avslaget på søknaden bare var vist til [konsesjonsloven § 9](#) og ikke til [§ 9 a](#). Da avslaget på konsesjon ble gitt på annet grunnlag enn priskontroll, ville heller ikke en eventuell saksbehandlingsfeil knyttet til priskontroll ha virket bestemmende på vedtakets innhold.

På side 8 er det i punkt 4.3.6 gitt følgende oppsummering:

Der ett eller flere av hensynene i [konsesjonsloven § 9](#) ikke er ivaretatt, kan kommunen gi avslag på søknaden. Selv om alle hensynene er ivaretatt, kan kommunen gi avslag dersom det finnes andre, reelle interesser, som vil ivareta hensynene bedre enn klager. Hensynet til god driftsmessig løsning anses ikke ivaretatt, og det er også tvilsomt om hensynet til bosettingen vil bli ivaretatt dersom klager får konsesjon. Da ikke alle hensynene etter [konsesjonsloven § 9](#) er ivaretatt, kan kommunen gi avslag. Kommunen har også opplyst at de har vært i kontakt med flere personer som ønsker å erverve eiendommen for å bosette seg der, noe som tyder på at dette er reelle interesser. Da klager uansett ikke ivaretar alle hensynene etter [konsesjonsloven § 9](#), anses det ikke nødvendig å få dette nærmere avklart. Statsforvalteren skal legge stor vekt på det kommunale selvstyret. Vektleggingen av de forskjellige hensynene hører inn under kommunens frie skjønn. Da vi ikke kan se at kommunen har gått ut over det handlingsrom som følger av lov og retningslinjer, har vi lagt kommunens avgjørelse til grunn.

A fikk frist på tre måneder for å selge eiendommen til en som kan få konsesjon.

Lagmannsretten forstår det slik at fristen er utsatt til denne saken er endelig avgjort.

Domstolsbehandlingen av saken

Ved stevning til Telemark tingrett (nå Øvre Telemark tingrett) 17. oktober 2024 reiste A sak mot staten ved Landbruks- og matdepartementet. Han nedla påstand om at statsforvalterens vedtak skal kjennes ugyldig.

Staten tok til gjenmæle for tingretten.

Øvre Telemark tingrett avsa 4. juli 2025 dom med slik domsslutning:

1. Staten ved Landbruks- og matdepartementet frifinnes.
2. A dømmes til å betale erstatning for sakskostnader til staten ved Landbruks- og matdepartementet med 110 030 – etthundreogtitusenogtretti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.

A anket dommen 14. september 2025. Staten tok til gjenmæle ved anketilsvar 13. oktober 2023.

Ankeforhandling ble holdt i Skien 12. mai 2026. A ga partsforklaring. For øvrig ble det bare ført dokumentbevis.

Partenes syn på saken

Den ankende part – A – har i korte trekk gjort gjeldende:

Anken retter seg mot tingrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Domsgrunnene er dessuten mangelfulle, men det er ikke inngitt egen anke over saksbehandlingen.

Kommunens og statsforvalterens vedtak er ugyldige på grunn av uriktig rettsanvendelse av vilkårene i [konsesjonsloven § 9](#) og feil i vurderingen av faktiske forhold, saksbehandlingsfeil i form av manglende utredning og mangelfull begrunnelse og myndighetsmisbruk. Skjønnets vilkårlig og grovt urimelig. Usaklig forskjellsbehandling opprettholdes ikke som selvstendig påstandsgrunnlag.

De to konsesjonssakene må ses i sammenheng, selv om det formelt er det siste vedtaket som er gjenstand for domstolsprøving. Etter å ha fått avslag på søknaden om å bruke [eiendom3] som tilleggsjord, tilpasset A seg ved å søke om konsesjon for å erverve [eiendom3] som selvstendig bruk, flytte til eiendommen og akseptere boplikt. Det var ikke en omkamp som kommunen la til grunn. Da bosettingshensynet ble ivaretatt, var det ikke saklig grunn til å avslå søknaden. I stedet fant kommunen på en annen begrunnelse. Spesielt hensynet til bosetting er uriktig behandlet av statsforvalteren. Det er erkjent at det var uriktig rettsanvendelse å legge vekt på hensynet til bosettingen i Seljord. Det er også uriktig å legge vekt på *risikoen* for at A ikke ville flytte til Kviteseid. Det kunne vært stilt vilkår om boplikt. Uansett var det ikke grunnlag for å sette As tilkjennegitte planer til side. Han hadde allerede begynt å planlegge flyttingen til Kviteseid ved å avvikle saueholdet på [eiendom2].

Det ble uriktig lagt til grunn av kommunen at [eiendom3] var undergitt priskontroll, og den feilen hefter også ved statsforvalterens vedtak ved at det ble lagt vekt på at kjøpesummen var for høy i forhold til

inntjeningsnivåen. Spesielt var det en feil å legge vekt på at inntjeningen skulle dekke inn kostnadene til opprusting og oppgradering av boligen. Kostnader til våningshus inngår ikke i driften.

De rettslige synspunktene i [Rt-2012-18](#) (Kistefos) er uriktig anvendt. Det forelå intet reelt alternativ som bedre ivaretok hensynene i [konsesjonsloven § 9](#). Det var uriktig å legge vekt på, med henvisning til Landbruks- og matdepartementets rundskriv M-2021 [[M-2021-1](#)]¹, at A eier to eiendommer fra før.

Hensynet til landbruksdriften er utilstrekkelig utredet, og det er ikke tilstrekkelig vektlagt om As planer om utnyttelse av eiendommen til beite for høylandsfe i tillegg til drift av skogen, er en god landbruksmessig løsning. A har utarbeidet en kalkyle som viser at driften vil være lønnsom. Det er ikke vist til noe reelt alternativ som er bedre. Statsforvalterens vedtak har ikke reparert feil ved kommunens behandling. Det er lagt for stor vekt på det kommunale selvstyret. Det er en feil at statsforvalteren ikke opphevet kommunens vedtak.

Den ankende part har nedlagt slik påstand:

1. Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks vedtak av 16. juni 2023 i sak 2023/2114 kjennes ugyldig.
2. Staten v/Landbruks- og matdepartementet dømmes til å erstatte As saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett.

Ankemotparten – Staten v/Landbruks- og matdepartementet - har i korte trekk gjort gjeldende:

Tingrettens dom er riktig. Saken står i samme stilling for lagmannsretten. Statsforvalterens vedtak er basert på riktig rettsanvendelse og vurdering av faktiske forhold, og det foreligger ikke feil ved den skjønnsmessige vurderingen av vilkårene i [konsesjonsloven § 9](#) som domstolene kan prøve. Vedtaket er ikke vilkårlig eller grovt urimelig, og begrunnelsen oppfyller vilkårene i [forvaltningsloven § 25](#).

Statsforvalteren har korrekt lagt til grunn som mest sannsynlig at formålet med ervervet av [eiendom3] var å benytte eiendommen som tilleggsjord til eksisterende driftsenhet. De to konsesjonsvedtakene må ses i sammenheng. For alle praktiske formål var søknad nummer to en omgjøringsbegjæring. Det fremgår klart av anførselene i klagen om hva som var As planer for eiendommen. I henhold til [forvaltningsloven § 34](#) er hensynet til det kommunale selvstyre tillagt stor vekt. Hensynet til bosettingen er viktig for kommunen. Statsforvalteren stod fritt til å stadfeste konklusjonen med en annen begrunnelse enn kommunen. Det er korrekt lagt til grunn at man ikke ved å stille vilkår om boplikt kunne oppnå at A måtte flytte til [eiendom3].

At statsforvalteren i sitt vedtak viste til hensynet til bosettingen i Seljord, var en feil, men feilen var uten betydning for vedtakets innhold. Det foreligger ingen feil som kan ha hatt betydning for resultatet etter [forvaltningsloven § 41](#).

Statsforvalterens vedtak er ikke basert på en uriktig anvendelse av synspunktene i Kistefos-dommen. Hensynet til samfunnsinteresser kan begrunne et avslag selv om hensynene i [konsesjonsloven § 9](#) er oppfylt. Det var adgang til å legge vekt på at søkeren allerede eier landbruk. Kommunen har vist til at det var mange interesserte kjøpere.

Ankemotparten har nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Staten v/Landbruks- og matdepartementet tilkjennes saksomkostnader for lagmannsretten.

Lagmannsrettens vurdering

Lagmannsretten er kommet til at anken fører frem.

Domstolenes prøving av forvaltningsvedtak om konsesjon

Forvaltningsvedtak kan etter alminnelig norsk forvaltningsrett kjennes ugyldig blant annet dersom det er basert på uriktig rettsanvendelse eller lider av en kompetansemangel, er truffet på grunnlag av uriktig faktum, er beheftet med saksbehandlingsfeil, ikke bygger på forsvarlig skjønn, er influert av usaklige hensyn, medfører usaklig forskjellsbehandling eller etter sitt innhold er åpenbart urimelig, jf. [Rt-2011-304 avsnitt 55](#). Når et forvaltningsvedtak etter loven skal treffes etter et fritt skjønn, kan imidlertid ikke domstolene sette seg i forvaltningens sted ved å prøve hensiktsmessigheten av vedtaket.

Med de unntak som følger av loven, kan fast eiendom ikke erverves uten myndighetenes tillatelse etter [konsesjonsloven § 2](#). Formålet med loven er angitt i [§ 1](#) som lyder:

Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

1. framtidige generasjoners behov.
2. landbruksnæringen.
3. behovet for utbyggingsgrunn.
4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftsinnteresser.
5. hensynet til bosettingen.

Hensynet til landbruksnæringen er fremhevet i formålsparagrafen. For vurderingen av søknader om konsesjon for erverv av landbrukseiendommer, har lovgiveren i [§ 9](#) første ledd i tillegg gitt retningslinjer ved å utpeke hensyn som det skal legges særlig vekt på ved avgjørelsen:

Ved avgjørelsen av søknad om konsesjon for erverv av eiendom som skal nyttes til landbruksformål skal det legges særlig vekt på:

1. om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området,
2. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning,
3. om erververen anses skikket til å drive eiendommen,
4. om ervervet ivaretar hensynet til helhetlig ressursforvaltning og Kulturlandskapet.

Bestemmelsen gjelder bebygd og ubebygd areal, enten arealet er ervervet som tilleggsjord eller som selvstendig eiendom.

Ordlyden i [§ 1](#) og i [§ 9](#) første ledd er til dels overlappende og gir anvisning på en rekke skjønnstemaer der den konkrete vurderingen må foretas på grunnlag av et faglig og politisk skjønn. Ordlyden ble noe justert ved [lov 19. juni 2009 nr. 98](#). I forarbeidene til endringsloven uttalte departementet i [Ot.prp. nr. 44 \(2008–2009\) side 131](#) blant annet:

Det skal som i dag tas utgangspunkt i søkers formål med ervervet. Dette formålet skal vurderes i forhold til hvilke relevante samfunnsinteresser som gjør seg gjeldende i saken, jf. [konsesjonsloven § 1](#) og de konkrete momenter som det særlig skal legges vekt på etter [§ 9](#). I noen tilfeller er samfunnsinteressene godt ivaretatt ved ervervet og søkers formål med det. I så fall skal konsesjon gis. I andre tilfeller taler samfunnsinteressene for en annen løsning, og søknaden kan avslås. Avgjørelsen beror på en samlet helhetsvurdering av de hensyn som gjør seg gjeldende i saken, og den må bygge på et konkret og reelt skjønn.

Som det fremgår blant annet av [Rt-2012-18](#) (Kistefos) [avsnitt 41](#) med henvisning til [Rt-2000-1056](#) (Gausi) på [side 1063](#), kan domstolene i slike tilfeller overprøve forvaltningens generelle tolkning, men ikke den konkrete skønnsutøvelse som er foretatt, og som er kjernen i det frie forvaltningsskjønnet.

Etter [konsesjonsloven § 9 første ledd](#), slik bestemmelsen opprinnelig lød, skulle det også legges vekt på «[o]m den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling.» Ved lovendring [21. juni 2017 nr. 99](#) ble dette alternativet sløyet. Det ble gitt nye regler om priskontroll ved søknader om konsesjon til erverv av landbrukseiendommer i [§ 9 a](#). Første ledd i [§ 9 a](#) lød etter endringen:

Ved avgjørelse av en søknad om konsesjon på erverv av bebygd eiendom med mer enn 35 dekar fulldyrka og overflatedyrka jord som skal nyttes til landbruksformål, skal det i tillegg til momentene som er nevnt i [§ 9](#), legges særlig vekt på om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. En slik vurdering av prisen skal også gjennomføres ved erverv av ubebygd eiendom som skal nyttes til landbruksformål, med mindre eiendommen er en ren skogeiendom.

Partene er for lagmannsretten – som for tingretten – enige om at [eiendom3] ikke var undergitt priskontroll. Selv om bygningsmassen er i dårlig forfatning, skal eiendommen anses som bebygd, og landbruksarealet var under arealgrensen.

Lagmannsretten tilføyer at [konsesjonsloven § 9 a](#) på ny ble endret ved [lov 6. juni 2025 nr. 27](#). Formålet med endringen var å legge til rette for at rene skogeiendommer blir brukt som tillegsskog til annen

landbrukseiendom. jf. [Prop. 66 L \(2024–2025\) side 7](#). Endringen får ikke betydning for vår sak. [eiendom3] vil heller ikke etter den siste endringen være undergitt priskontroll ettersom produktivt skogareal er under 500 dekar.

Gjenstanden for saken er gyldigheten av statsforvalterens vedtak i klagesaken. Klageinstansen kan i henhold til [forvaltningsloven § 34 annet ledd første punktum](#) prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Der statlig organ er klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen i henhold til [§ 34 annet ledd tredje](#) og [fjerde punktum](#) legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn. Det skal fremgå av vedtaket hvordan klageinstansen har vektlagt hensynet til det kommunale selvstyret. Dette får også betydning ved domstolens prøving av statsforvalterens vedtak.

I vår sak fremgår det av statsforvalterens vedtak ved behandlingen av begge konsesjonssøknadene at det er lagt stor vekt på kommunens standpunkt. Det kan imidlertid etter lagmannsrettens oppfatning være problematisk å legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre dersom kommunens saksbehandling og det påklagede vedtaket er beheftet med vesentlige feil. I så fall bør klageinstansen vurdere å oppheve vedtaket og sende det tilbake til kommunen i henhold til [§ 34 fjerde ledd](#), i stedet for selv å treffe en realitetsavgjørelse der kommunens syn er tillagt stor vekt. Hvis ikke risikerer man at feil som medfører at kommunens vedtak var ugyldig, vil smitte over på vedtaket i klagesaken. Lagmannsretten har av den grunn funnet det nødvendig å redegjøre mer utførlig for kommunens behandling av den andre konsesjonssøknaden enn tingretten gjorde.

Kommunens vedtak 24. november 2022

Som det fremgår av redegjørelsen for vedtaket i dommen på side 5 og 6 ovenfor, anså kommunen det positivt at A ville flytte til [eiendom3]. Dermed var hensynet til bosettingen i Kviteseid, som var avgjørende for avslaget på den første søknaden, ivaretatt. Kommunedirektøren mente likevel at man i praksis ville få samme situasjon som ved første søknad ved at [eiendom3] ble tilleggsjort til driftsenheten som A eide fra før. Den bærende begrunnelsen for vedtaket fremgår av konklusjonen, referert i dommen på side 6. Hovedbegrunnelsen var at A eier to landbrukseiendommer i en separat driftsenhet fra før. I tillegg ble det lagt vekt på at eiendommen var undergitt priskontroll etter [konsesjonsloven § 9](#) og at kjøpesummen var for høy i forhold til samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling.

At eiendommen var undergitt priskontroll, var en uriktig forutsetning for vedtaket. Begrunnelsen i saksfremlegget viser at kommunen har misforstått reglene. Feilen er etter lagmannsrettens oppfatning tilstrekkelig til at vedtaket var ugyldig.

I begrunnelsen for å legge avgjørende vekt på at A eier to landbrukseiendommer fra før, var det i saksfremlegget vist til Landbruksdepartementets rundskriv M1-2021 [[M-2021-1](#)]¹ side 26 tredje avsnitt, sitert ovenfor i dommen på side 6. Som begrunnelse for at man i slike tilfeller bør være tilbakeholden med å gi konsesjon, viser departementet til ønsket om å unngå kapitalplassering og spekulasjon. Dette er etter lagmannsrettens oppfatning en svært lite treffende beskrivelse av As formål med ervervet av [eiendom3]. I [Rt-2012-18 avsnitt 65](#) uttalte førstvoterende med henvisning til lovforarbeidene, [Innst. O. nr. 11 \(2003–2004\)](#) at også [konsesjonsloven av 2003](#) skal bidra til å unngå maktkonsentrasjon ved å forhindre at landbruksarealet havner på få hender, men at dette hensynet ikke kunne ha særlig vekt når det er tale om erverv av mindre eiendommer, noe som er tilfellet i vår sak.

Det fremgikk av As konsesjonssøknad at planen var å flytte til [eiendom3] og opprettholde eiendommen som selvstendig eiendom, men at eiendommens ressurser skulle utnyttes i sambruk med [eiendom1] og [eiendom2]. Kommunen la til grunn at eiendommene i praksis ville utgjøre én driftsenhet. Realiteten var at A utvidet sin eksisterende driftsenhet ved å erverve en naboeiendom som det ut fra historiske og naturgitte forhold var fornuftig å forvalte i fellesskap ved å samordne driften. Om [eiendom1] og [eiendom3] formelt ble sammenføyd, eller om [eiendom3] ble opprettholdt som selvstendig eiendom, var mindre vesentlig for A.

Lagmannsretten finner det klart at kommunens vedtak ikke var basert på en riktig forståelse av Landbruks- og matdepartementets rundskriv. Også statsforvalteren uttalte i sitt vedtak i klagesaken på side 5 at det ikke var opplysninger som tyder på at A erverver eiendommen med tanke på kapitalplassering eller for å spekulere i landbrukseiendommer.

En søknad om konsesjon skal innvilges med mindre det er en saklig grunn til å avslå den. Hensynet til bosettingen i området er fremhevet i [§ 9 første ledd nr. 1](#) som et hensyn det skal legges særlig vekt på ved avgjørelsen av søknaden, og dette var en saklig grunn til å avslå den første søknaden. Etter at kommunen selv la til grunn at bosettingshensynet ble ivaretatt ved at A flyttet til Kviteseid, måtte et eventuelt nytt avslag begrunnes på en annen måte. Både hoved- og tilleggsbegrunnelsen for vedtaket om avslag 24. november 2022 var basert på uriktige forutsetninger. At A eide [eiendom2] og [eiendom1] kunne ikke tjene som bærende begrunnelse for å avslå søknaden om konsesjon til ervervet av [eiendom3], og det var uriktig å gå ut fra at eiendommen var undergitt priskontroll.

Lagmannsrettens konklusjon er at kommunens vedtak 24. november 2022 utvilsomt var ugyldig.

Kommunen la til grunn at [eiendom1] personlig var skikket til å erverve eiendommen. Han hadde lagt frem en plan for utnyttelse av eiendommen som fremstår som landbruksfaglig godt begrunnet. Verken under behandlingen av forvaltningssaken eller under domstolsbehandlingen av saken er det kommet frem faglig begrunnede innvendinger av betydning mot planen, eller presentert noe bedre alternativ, når forutsetningen var at [eiendom3] fortsatt skulle utnyttes som landbrukseiendom.

Slik saken er opplyst, kan lagmannsretten vanskelig se at kommunen hadde saklig grunn til å avslå konsesjonssøknaden.

Kommunes vedtak 2. februar 2023

Kommunen behandlet As klage i henhold til [forvaltningsloven § 33](#). Det er redegjort for vedtaket i dommen på side 8 til 10.

Avgjørelsen er truffet av formannskapet, som er et kollegialt organ. Saken ble behandlet på grunnlag av saksfremlegg fra kommunedirektøren 27. januar 2023. Når det ikke er holdepunkter for annet, kan man gå ut fra at saksfremlegget gir et representativt uttrykk for medlemmenes begrunnelse for vedtaket. I denne saken vedtok dessuten formannskapet under dissens et tillegg foreslått i en protokolltilførsel fra fire medlemmer som utgjorde flertallet. Uttalelsen inngår som en viktig del av kommunens begrunnelse for vedtaket.

I saksfremlegget la kommunedirektøren fortsatt til grunn at [eiendom3] var undergitt priskontroll. Begrunnelsen var imidlertid en annen. Det ble lagt til grunn at eiendommen var ubebygd. I så fall ville eiendommen være undergitt priskontroll etter [konsesjonsloven § 9 a](#), uavhengig av arealet. Partene er for lagmannsretten – som for tingretten – enige om at dette var en uriktig forutsetning.

Etter lagmannsrettens oppfatning er det usikkert hva formannskapet la til grunn som premiss for sitt vedtak og hvilken betydning priskontrollen hadde. Kommunedirektøren uttalte at priskontroll ikke var avgjørende for konklusjonen om å avslå søknaden og at det var vurderingen av vilkårene i [konsesjonsloven § 9](#) som var hovedgrunnlaget for å avslå søknaden.

Bruken av uttrykkene «ikke [...] avgjørende» og «hovedbegrunnelse» oppfatter lagmannsretten slik at kjøpesummens størrelse ikke var helt uten betydning. Det var et tilleggsmoment til hovedbegrunnelsen for å avslå søknaden.

I henhold til protokolltilførselen var priskontroll ikke en del av begrunnelsen for formanskapets vedtak. Det ble i møtet reist spørsmål om det etter regelverket kunne utøves priskontroll, men saksbehandlerens svar var ifølge medlemmene av formannskapet ikke avklarende. Derfor så man bort fra dette. Det fremgår likevel av protokolltilførselen at det ble lagt vekt på at kjøpesummen var «langt over landbrukstakst».

Etter lagmannsrettens oppfatning er det en alvorlig innvending mot kommunens vedtak at kommunedirektøren i sitt saksfremlegg uriktig la til grunn at eiendommen var undergitt priskontroll og at formannskapet uten å ta standpunkt til om det var hjemmel for å foreta priskontroll, trakk kjøpesummens størrelse inn som argument mot å godkjenne søknaden. Ved første gangs behandling av saken i vedtaket 24. november 2022 var det uttrykkelig lagt til grunn at kjøpesummen var for høy i forhold til samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Det er nærliggende at dette fortsatt var formanskapets oppfatning ved behandlingen av klagen og at det iallfall ble lagt noe vekt på dette.

I klagen og i supplerende innlegg hadde A gjort utførlig rede for hva som var hans planer med ervervet av [eiendom3] og hvilken funksjon eiendommen ville ha ved en samlet drift av eiendommene. Kommunedirektørens saksfremlegg og behandlingen i formannskapet reflekterer imidlertid en, etter

lagmannsrettens oppfatning, påfallende motvilje mot A og hans planer for eiendommen, en motvilje som i protokolltilførselen også tydelig omfatter advokaten som representerte ham i klagesaken.

Lagmannsretten er også kritisk til uttalelsen i saksfremlegget 27. januar 2023 om at A benyttet 2. søknad for å ta en omkamp om 1. søknad, og at hans argumentasjon i 2. søknad «manglar truverd». Når det ble lagt til grunn som et positivt element at A ville flytte til Kviteseid, finner lagmannsretten det heller ikke lett å forstå motviljen mot at [eiendom3] i praksis skulle benyttes som «tilleggsjord». [eiendom1] og [eiendom3] var som sagt én eiendom tidligere, og ut fra de naturgitte forholdene, illustrert ved fotografiet inntatt i dommen på side 3, må en samlet utnyttelse av eiendommenes ressurser være en hensiktsmessig løsning.

Etter lagmannsrettens oppfatning er det uklart hvilke faktiske forutsetninger kommunens vedtak egentlig bygger på med hensyn til utnyttelsen av [eiendom3]. I saksfremlegget legges det stor vekt på å skille mellom første og andre konsesjonssøknad. Innledningsvis presiseres at den andre søknaden gjelder erverv som selvstendig driftsenhet «utan tilknytning til eiedomane søkjar allereie eig, [eiendom1] og [eiendom2]». Det tror man imidlertid ikke på. Ifølge saksfremlegget viser klagen at A ikke har som plan for kjøpet av eiendommen at den skal være en selvstendig driftsenhet.

Selv om kommunen legger til grunn at [eiendom3] i praksis vil bli utnyttet i samdrift med [eiendom1], legger man som premiss for avgjørelsen av konsesjonssøknaden til grunn at [eiendom3] skal være en selvstendig driftsenhet, og gjentar begrunnelsen i vedtaket 24. november 2022 med henvisning til Landbruks- og matdepartementets rundskriv. Dette blir ytterligere klargjort i tillegget som ble vedtatt i formannskapets møte 2. februar 2023. Her sies det utvetydig at søknaden skal behandles som en ny sak, helt uavhengig av den første søknaden, og det legges avgjørende vekt på den siterte uttalelsen i rundskrivet. Det sies at søknadsgrunnlaget «[e]r heilt samanfallande med det landbruksdepartementet pålegg oss å vera restriktive med å gje konsesjon til.» Vurderingen er at dette som hovedregel må føre til avslag i denne og lignende saker.

Etter lagmannsrettens oppfatning forholder kommunen seg ikke konsekvent til det A grundig har redegjort for er formålet med ervervet av [eiendom3] og planene han har for samlet utnyttelse av eiendommenes ressurser. Man anser det avgjort ved behandlingen av første søknad at [eiendom3] ikke kan benyttes som tilleggsjord til [eiendom1]/[eiendom2] og holder det mot ham at han eier disse eiendommene. Dette er en uholdbar forståelse og anvendelse av retningslinjene i rundskrivet til Landbruks- og Matdepartementet.

Lagmannsrettens konklusjon er at også kommunens vedtak 2. februar 2023 er beheftet med vesentlige feil som medfører at vedtaket er ugyldig. Når hele kommunens behandling av konsesjonssøknadene ses i sammenheng, er det vanskelig å fri seg fra inntrykket av at man leter etter begrunnelser for å avslå søknaden. Lagmannsretten anser det så vanskelig å forstå kommunens motvilje mot konsesjonssøknaden at det ligger nær å reise spørsmål om hva som er den reelle begrunnelsen for avslaget. Det er imidlertid ingen deltakere i beslutningsprosessen i kommunen som har forklart seg som vitner. For lagmannsretten er det heller ikke nødvendig å drøfte en slik problemstilling nærmere. Det er tilstrekkelig å konkludere med at kommunens vedtak ikke er basert på et saklig og forsvarlig skjønn.

Statsforvalterens vedtak 16. juni 2023

Det kommer i denne saken på spissen om manglene ved kommunens behandling av konsesjonssøknaden kan anses reparert ved statsforvalterens behandling av klagesaken. Når klageinstansen etter realitetsbehandling har truffet et nytt vedtak, vil dette i mange tilfeller kunne avbøte manglene ved underinstansens vedtak. Som lagmannsretten har vært inne på ovenfor, er det imidlertid problematisk at statsforvalteren i medhold av [forvaltningsloven § 34 annet ledd tredje punktum](#) legger stor vekt på kommunens syn ved overprøvingen av kommunens frie skjønn.

Bestemmelsen er en retningslinje for overprøvingen, og ikke en kompetansebegrensning. Bestemmelsen gjelder dessuten bare den frie skjønnsutøvingen (forvaltningsskjønnet), det vil si kommunens valg blant ulike lovlige alternativer ved utformingen av vedtaket som er påklaget. Klageinstansen står fritt når det gjelder overprøving av rettsanvendelsen, også der rettsanvendelsen er vurderingspreget. Det samme er tilfellet når det gjelder hvilket faktum som skal legges til grunn for rettsanvendelsen eller skjønnsutøvingen, jf. [NOU 2019: 5](#) Ny forvaltningslov [punkt 24.13.1 side 391](#).

Det fremgår av oppsummeringen i punkt 4.3.6 i statsforvalterens vedtak, gjengitt ovenfor i dommen på side 13, at statsforvalteren la stor vekt på det kommunale selvstyret. Statsforvalteren uttalte at vektleggingen av de

forskjellige hensynene hører inn under kommunens frie skjønn. Da statsforvalteren ikke kunne se at kommunen hadde gått ut over det handlingsrom som følger av lov og retningslinjer, la man kommunens avgjørelse til grunn.

Lagmannsretten deler som det vil ha fremgått, ikke statsforvalterens positive vurdering av kommunens vedtak. Den bærende begrunnelsen for vedtaket 24. november 2022, og enda tydeligere formannskapetets protokolltilførsel i vedtaket 2. februar 2023, er med henvisning til Landbruks- og matdepartementets rundskriv M-2021 [Skal vel være [M-2021-1](#), Lovdatas anm.] side 26 at A eide to landbrukseiendommer fra før. Det var en rettslig uholdbar forståelse og anvendelse av rundskrivet at hensynet til å unngå kapitalplassering og spekulasjon i landbrukseiendommer ga kommunen saklig grunn til å avslå konsesjonssøknaden. Statsforvalteren la også selv til grunn at dette ikke var et relevant hensyn.

Etter lagmannsrettens oppfatning er det en forutsetning for å legge stor vekt på kommunens standpunkt ved overprøvingen av det frie skjønnet, at vedtaket oppfyller minstekrav til saklig og forsvarlig utøvelse av kommunens myndighet. Det gjør ikke kommunens vedtak i denne saken. Statsforvalteren skulle etter lagmannsrettens oppfatning ha opphevet kommunens vedtak slik at saken måtte behandles på ny, på et riktig rettslig og faktisk grunnlag. Ved å legge stor vekt på kommunens standpunkt ved sin egen realitetsbehandling av saken, kom i stedet feilene ved kommunens behandling til å hefte også ved statsforvalterens vedtak i klagesaken i en grad som utgjør en tilstrekkelig begrunnelse for at statsforvalterens vedtak er ugyldig.

Statsforvalterens vedtak lider også av andre mangler.

Ved behandlingen av den første konsesjonssøknaden la statsforvalteren til grunn at kommunen når hensynet til bosetting ikke var ivaretatt, kunne avslå søknaden av denne årsak alene, og at statsforvalteren skal legge avgjørende vekt på kommunens syn i saker som gjelder bosetting. Dermed var utfallet gitt.

Ved behandlingen av den andre konsesjonssøknaden var forutsetningene vesentlig endret. Kommunen anså hensynet til bosetting for å være ivaretatt. I betraktning av statsforvalterens vektlegging av kommunens standpunkt ved behandlingen av den første søknaden, finner lagmannsretten det overraskende at statsforvalteren i vedtaket 16. juni 2023 vurderte dette annerledes og mente at hensynet til bosettingen talte *mot* å innvilge søknaden. I oppsummeringen på side 8 uttaler statsforvalteren at det er tvilsomt om hensynet til bosettingen vil bli ivaretatt dersom klageren for konsesjon. Det vises til gjengivelsen av vedtaket i dommen på side 11-13 ovenfor.

At det var tvilsomt om bosettingshensynet ville bli ivaretatt dersom A fikk konsesjon, er nærmere begrunnet i vedtakets punkt 4.3.2 på side 6. Statsforvalteren la vekt på at Seljord – en kommune med tilsvarende bosettingsutfordringer som Kviteseid – ville miste personlig bosetting på [eiendom2] dersom A flyttet til Kviteseid. Uansett hvor han ble boende, ville de to kommunene miste en personlig bosetting. Det er erkjent av staten – og ble lagt til grunn av tingretten – at det var uriktig rettsanvendelse å legge vekt på at Seljord ville miste en personlig bosetting dersom A flyttet til Kviteseid. A anførte for øvrig i klagesaken at han ville leie ut boligen på [eiendom2], og at det var uriktig at eiendommen ville være uten bosetning.

Lagmannsretten tviler også på at det er riktig som anført av staten, at Kviteseid kommune ikke kunne stille vilkår om boplikt i Kviteseid i medhold av [konsesjonsloven § 11](#). I henhold til [§ 9 første ledd nr. 1](#) skal det legges vekt på om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen «i området». I henhold til [§ 11 første ledd](#) kan konsesjon gis på slike vilkår som i hvert enkelt tilfelle finnes påkrevd av hensyn til det formål loven skal fremme. Ut fra hensynet til bosetting, helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskap skal det vurderes om det er påkrevd å stille vilkår om boplikt. Både sammenhengen mellom [§ 9 første ledd nr. 1](#) og [§ 11](#) og formålet med adgangen til å stille vilkår, taler etter lagmannsrettens oppfatning for at myndighetene kan stille vilkår om at søkeren i det minste må bosette seg «i området». A kunne ikke oppfylt dette vilkåret ved å bli boende på [eiendom2] i Seljord. Han kunne imidlertid valgt å bosette seg på [eiendom1] i stedet for på [eiendom3].

For lagmannsretten er det uansett ikke avgjørende for gyldigheten av statsforvalterens vedtak om det er riktig at Kviteseid kommune ikke kunne håndhevet et vilkår om boplikt i kommunen. Det var uansett ikke noen saklig grunn til å sette As opplysninger i søknad nummer to om å flytte til [eiendom3], til side.

At statsforvalteren, i motsetning til Kviteseid kommune, la vekt på at det var tvilsomt om hensynet til bosettingen ville bli ivaretatt dersom A fikk konsesjon, antas å ha sammenheng med at statsforvalteren la til grunn at det ikke var relevant å legge vekt på Landbruks- og matdepartementets retningslinjer i rundskrivet [M-2021-1](#) om erverv av eiendommer med sikte på kapitalplassering eller for å spekulere i landbrukseiendommer. For å opprettholde vedtaket om avslag, var det nødvendig å finne en annen bærende begrunnelse enn

kommunen bygget på. Lagmannsretten finner imidlertid at det ikke ga saklig grunn for å avslå søknaden å legge vekt på at det var en *risiko* for at A ikke ville flytte til Kviteseid og at Seljord kommune, om han så gjorde, ville miste en innbygger. Bosettingshensynet er uriktig vektlagt i statsforvalterens vedtak på en måte som også medfører at vedtaket etter lagmannsrettens oppfatning er ugyldig.

Lagmannsretten har videre festet seg ved at statsforvalteren i vedtakets punkt 4.3.1 sa seg enig med kommunen i at ervervet av [eiendom3] fremstår som erverv av tilleggsjord heller enn erverv av et selvstendig bruk. Til dette er å si at det i saksfremlegget 27. januar 2023 ble lagt til grunn at [eiendom3] i praksis sannsynligvis ville bli brukt som tilleggsjord til As nåværende driftsenhet. Kommunen var imidlertid nøye med å presisere at man måtte skille skarpt mellom første og annen konsesjonssøknad, og at den andre konsesjonssøknaden gjaldt erverv av [eiendom3] som en selvstendig driftsenhet uten tilknytning til eiendommene [eiendom1] og [eiendom2]. Derfor avslø kommunen søknaden med den begrunnelse at han eide en driftsenhet fra før. Hvis statsforvalteren har gått ut fra at kommunen vurderte den andre konsesjonssøknaden under forutsetning av at [eiendom3] skulle brukes som tilleggsjord, har statsforvalteren etter lagmannsrettens oppfatning misforstått vedtaket. I statsforvalterens vedtak er dette behandlet på en måte som etterlater en viss usikkerhet om hvilke forutsetninger statsforvalteren har lagt til grunn for sitt vedtak.

Lagmannsretten har også innvendinger mot statsforvalterens vurdering av prisen for eiendommen. I punkt 4.3.7 i vedtaket har statsforvalteren i henhold til overskriften drøftet om kommunens vedtak er ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil – priskontroll. I betraktning av at kommunen i sitt vedtak 24. november 2024 uttrykkelig la vekt på at [eiendom3] var undergitt priskontroll, at kommunedirektøren i saksfremlegget til det andre vedtaket opprettholdt dette synet og at formannskapetets medlemmer var usikre, burde statsforvalteren tatt uttrykkelig standpunkt til spørsmålet om priskontroll. Det har statsforvalteren ikke gjort. Begrunnelsen for vedtaket gir ikke grunnlag for å trekke noen slutning om statsforvalterens eget syn. Statsforvalteren nøyde seg med å peke på at priskontroll etter formannskapetets opplysninger ikke var en del av begrunnelsen for avslaget. Derfor ville en eventuell saksbehandlingsfeil knyttet til priskontroll ikke ha virket bestemmende på vedtakets innhold.

Kjøpesummen for eiendommen er uansett priskontroll likevel trukket inn ved vurderingen av hensynet til god driftsmessig løsning i statsforvalterens vedtak på side 6. Etter å ha vist til at A hadde betalt en pris som er en del høyere enn den verdien eiendommen har i henhold til landbrukstaksten, uttalte statsforvalteren at inntjeningen for eiendommen sammen med eventuell avvirkning av skogen, måtte være stor nok til å dekke inn kjøpesummen samt oppruste låven og boligen. Det måtte påregnes store kostnader for å sette låven i slik stand at høylandsfeet kan stå der om vinteren. I tillegg kommer kostnadene for å oppgradere huset til en standard som klager kan være tilfreds med. Statsforvalteren fant det vanskelig å se at inntjeningen kunne bære kostnadene på en slik måte at dette ville være en god driftsmessig løsning.

A har for lagmannsretten lagt frem en kalkyle som underbygger at statsforvalterens forutsetninger kan være uriktige. Den finner lagmannsretten det ikke nødvendig å gå nærmere inn på i detalj. Lagmannsretten er enig med A i at det ikke var riktig å legge til grunn at inntjeningen måtte dekke også kostnadene til oppgradering av bolighuset. Kostnader til våningshus inngår ikke i driften. Kommunen har gått ut fra at eventuelle andre interessenter først og fremst ville være interessert i å kjøpe eiendommen for å benytte den til bolig. Alle ville måtte regne med å bruke et betydelig beløp for å gjøre våningshuset på [eiendom3] beboelig. Ved å legge vekt på at inntjeningen måtte dekke også kostnadene ved oppgradering av boligen, har statsforvalteren indirekte foretatt en priskontroll og lagt til grunn et utenforliggende hensyn.

Det er lagt til grunn som forutsetning for vedtakene at eiendommen [eiendom3] fortsatt skal benyttes til landbruksdrift. Det er et viktig formål med loven å ivareta hensynet til landbruksnæringen. I betraktning av dette er det overraskende at verken kommunen eller statsforvalteren tilsynelatende har foretatt noen konkret vurdering av As planer for eiendommen, eller pekt på alternativer som bedre ville ivareta hensynet til landbruksvirksomheten. Ifølge kommunen var mange interessert i å kjøpe eiendommen, men det foreligger ikke opplysninger om noen reelle alternativer. Opplysningene er altfor usikre til at lagmannsretten finner å kunne legge noen vekt på dem.

Lagmannsretten sammenfatter sitt syn slik:

Kommunens avslag på søknaden om konsesjon er basert på uriktige faktiske og rettslige forutsetninger og er ikke basert på et saklig og forsvarlig skjønn. Under henvisning til det kommunale selvstyre har statsforvalteren gjort et mislykket forsøk på å redde vedtaket. Lagmannsretten er kommet til at statsforvalterens vedtak må kjennes ugyldig på grunn av myndighetsmisbruk. Den mest treffende karakteristikken av beslutningsprosessen er at vedtaket er vilkårlig.

Anken har ført frem. A har etter resultatet vunnet saken og tilkjennes etter hovedregelen i [tvisteloven § 20-2 første ledd](#) full erstatning for sine sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Sakskostnadene for lagmannsretten fastsettes i henhold til prosessfullmektigens oppgave 12. mai 2026. Salær inklusive merverdiavgift er 258 750 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret på 31 536 kroner, til sammen 290 286 kroner.

Kostnadene for tingretten fastsettes i henhold til oppgave 4. juni 2025. Salær inklusive merverdiavgift er 371 250 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret på 10 216 kroner, til sammen 381 466 kroner.

Kostnadene overstiger ikke hva som anses nødvendig og forholdsmessig for å utføre prosessoppdraget etter [tvisteloven § 20-5 første ledd](#).

Avgjørelsen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks vedtak 16. juni 2023 er ugyldig.
2. Staten v/Landbruks- og matdepartementet betaler innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen, 381 466 – trehundreogåttientusenfirehundreogseksiseks – kroner i sakskostnader for tingretten og 290 286 – tohundreognittitusedhundreogåttiseks – kroner i sakskostnader for lagmannsretten til A.

1 Tilføyd av Lovdata.